

Arapça Öğretiminde Müzikal Ritmik Zekâ Türüne Yönelik Etkinliklerin Kullanılması*

Emine Yavuz

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Arap Dili Eğitimi, Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı
Gazi University, Institute of Educational Sciences, Arabic Language Education, Department of Foreign Language
Ankara, Turkey
yyavuzeemine@gmail.com
orcid.org/0000-0001-9804-7584

İbrahim Ethem Polat

Doç., Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Arap Dili Eğitimi, Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı
Associate Professor, Gazi University, Faculty of Education, Arabic Language Education
Department of Foreign Language Education
Ankara, Turkey
ethempolat@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-3117-6872

The Use of Activities Related to Musical Rhythmic Intelligence Type in Arabic Teaching

Abstract: In this study; in Arabic teaching, first of all, in order to increase students' interest and love for Arabic lesson, the use of activities related to musical-rhythmic intelligence type, which is one of Howard Gardner's multiple theories of intelligence, is discussed. In this context, the relationship between language and music is emphasized and opinions and researches about the use of music in education are mentioned. The study is an enjoyable alternative to improve listening skills, one of the four basic skills in learning a foreign language, which is often disregarded. At the end of the study, suggestions for activities related to musical-rhythmic intelligence type to be used in Arabic teaching are included. Today, we need Arabic in order to keep up with the globalizing world and to strengthen relations with

---

* Bu çalışma "Arapça Öğretiminde Şarkıların Kullanılması" başlıklı yüksek lisans tezimiz esas alınarak hazırlanmıştır. / This article is extracted from my master thesis entitled "Use of Songs in Arabic Teaching" (Master Thesis, Gazi University, Ankara, Turkey, 2019).

Geliş/Received: 31 Temmuz/July 2019

Kabul/Accepted: 26 Ağustos/August 2019

Yayın/Published: 20 Eylül/September 2019

Atıf/Cite as: Emine Yavuz - İbrahim Ethem Polat, "Arapça Öğretiminde Müzikal Ritmik Zekâ Türüne Yönelik Etkinliklerin Kullanılması [The Use of Activities Related to Musical Rhythmic Intelligence Type in Arabic Teaching]", *Eskişeyni* 39 (September 2019): 223-241. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3454187>

Copyright © Anadolu İlahiyat Akademisi/Anatolian Theological Academy, Turkey

Arab countries that we have many ties in religious, social and cultural terms. In order to ensure the continuity of the political, economic and social relations of the states with each other, it is important to learn and teach Arabic, which is the mother tongue of more than twenty countries. The aim of this study is to contribute to the development of speaking and writing skills by focusing on listening skills, which is the one of four basic skills in Arabic teaching and also to enable students to learn Arabic fondly.

Summary: In this study; in Arabic teaching, first of all, in order to increase students' interest and love for Arabic lesson, the use of activities related to musical-rhythmic intelligence type, which is one of Howard Gardner's multiple theories of intelligence, is discussed. In our country, it is understood that the importance of listening skills, which is one of the four basic skills in Arabic teaching, is not given due importance and the researches in this field are inadequate. The aim of this study is to contribute to the development of speaking and writing skills by focusing on listening skills, which is the one of four basic skills in Arabic teaching and also to enable students to learn Arabic fondly. In this study, it understood that Arabic teaching was focused on madrasah in the past and was only for the purpose of understanding religious texts.

In order to ensure the continuity of the political, economic and social relations of the states with each other, it is also important for our country's strategic location to learn and teach Arabic, which is the mother tongue of more than twenty countries. Today, we need Arabic in order to keep up with the globalizing world and to strengthen relations with Arab countries that we have many ties in religious, social and cultural terms.

Frequent changes in the education system at the secondary level and the reduction of Arabic lessons are one of the important reasons that make it difficult to obtain the desired efficiency in Arabic teaching. In this case; teachers need to use time effectively and use methods and techniques to achieve the goal in a short time. In addition, many students think that Arabic is a difficult language and therefore they are reluctant to learn Arabic. For this purpose, in Arabic teaching, first of all, it is necessary to put into practice the methods and techniques that will make this course attractive for students by making activity plans aimed at making language interesting for them. The most appropriate way of teaching Arabic to non-native speakers of Arabic is to enable students to use the target language as much as possible in the teaching process by using activities and methods that students will be able to attend and learn easily.

Language is learned in words, sentences, and phrases. Since the importance of words and phrases in Arabic teaching is extremely important, the activities that will improve students' vocabulary should be carefully selected; because students immediately record their activities such as songs and games.

Language and music are two important skills that people have. The basic element of both fields is sound. These two systems are predominantly located and processed in the same areas of the brain. Music addresses both the brain and the heart, while language appeals to the brain. Music has the ability to manage emotional, visual, auditory, linguistic and even physical sensations and movements synchronously by increasing neural activity in the human brain. In a research; it is concluded that the human brain never listens to music passively, rather than the brain tries to decipher these words during listening. In addition, research results related to the use of music in education indicate that the use of music in the classroom provides a pleasant environment and plays an active role in the development of language skills in foreign language teaching.

According to Gardner's multiple intelligences theory, each individual learns, but each individual learns differently. Achieving the desired goals in education and teaching is possible only by providing this diversity for each individual. It is of utmost importance to select the methods and techniques that will attract the attention of the students, enable them to participate in the course, make the students love the course and achieve the target in a short time rather than uniform, classical methods and techniques. Music is one of the educational tools that definitely must be used to achieve these goals. In the planning of teaching activities, it is important to organize teaching environments considering individual differences in the classroom and to use different methods and techniques that will appeal to each student in an appropriate manner.

Musical-rhythmic intelligence is the most widely discussed type of intelligence. Although critics of this type of intelligence agree that this is not a dimension of intelligence, but talent, the main purpose of this intelligence dimension is to work with individuals who are sensitive to sound, not with note and music knowledge and help them benefit from activities. Musical-rhythmic intelligence is a kind of intelligence that has preceded all other fields of human intelligence and has its own rules and thought structures. Music is a language consisting of three basic elements. These are the pitch, rhythm, and tone. Moreover, in order to use this language, it is not absolutely necessary to have a certain ability. The musical integrals chosen for the type of musical rhythmic intelligence should be clear and understandable, appropriate to the level of the student and targets.

At the end of the study, suggestions for activities for the type of musical rhythmic intelligence that can be used in Arabic teaching were given. Although the suggestions are planned for secondary school students, also can be adapted for students of all levels. It is important to note that the selected songs are suitable for the student level. The findings of the research can be listed as follows: Music is both a part of life and a versatile educational tool that allows to develop many skills with pleasure in Arabic education. Being easily accessible and economical, making it an attractive tool for educational environments. Musical-

rhythmic intelligence type activities appeal to students of all levels since they provide an opportunity to plan activities on a wide range of subjects, especially in order to develop listening, speaking and writing skills. Since the songs chosen for the musical rhythmic-intelligence type will be memorized by the students as a whole, in which the pattern expressions are used in a context, their speaking skills will develop faster than the natural course. As a result; the uses of activities related to musical-rhythmic intelligence in Arabic teaching will be more effective in the formation of desired behaviors in the student with the music that is intertwined and enjoyed in the daily life of the student. Based on all these findings, it is thought that the use of activities related to musical-rhythmic intelligence in teaching Arabic will contribute positively to the achievement of educational objectives.

Keywords: Arabic Language Teaching, Musical Rhythmic Intelligence, Arabic, Listening Activities, Multiple Intelligences

Arapça Öğretiminde Müzikal Ritmik Zekâ Türüne Yönelik Etkinliklerin Kullanılması

Öz: Bu çalışmada; Arapça öğretiminde öncelikle öğrencilerin Arapça dersine olan ilgi ve sevgilerini artırma amacıyla, Howard Gardner'ın çoklu zekâ kuramlarından biri olan müzikal-ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin kullanılması ele alınmıştır. Bu kapsamda dil ve müzik arasındaki ilişki üzerinde durulmuş ve eğitimde müziğin kullanılmasına dair görüş ve araştırmalara değinilmiştir. Çalışma; yabancı dil öğrenmede dört temel beceriden biri olan ve çoğunlukla göz ardı edilen dinleme becerisini geliştirmeye yönelik keyifli bir alternatif olma vasfını taşımaktadır. Çalışmanın sonunda Arapça öğretiminde kullanılmak üzere müzikal-ritmik zekâ türüne yönelik etkinlik önerilerine yer verilmiştir. Günümüzde; globalleşen dünyaya ayak uydurabilmek ve dini, sosyal ve kültürel manada birçok bağımız bulunan Arap ülkeleri ile ilişkilerimizi güçlendirmek için Arapçaya ihtiyacımız bulunmaktadır. Devletlerin birbirleriyle olan siyasi, ekonomik ve toplumsal ilişkilerinin sürekliliğini sağlayabilmek için de yirmiden fazla ülkenin ana dili olarak konuştuğu Arapçayı öğrenme ve öğretme önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Arapça öğretiminde dört temel beceriden olan dinleme becerisini temele alarak, konuşma ve yazma becerilerinin gelişimine katkıda bulunacak etkinlik örneklerine yer vererek öğrencilerin Arapçayı severek öğrenmelerini sağlamaktır.

Özet: Bu çalışmada; öncelikle öğrencilerin Arapça dersine olan ilgi ve sevgilerini artırma amacıyla Howard Gardner'ın çoklu zekâ kuramlarından biri olan müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin kullanılması ele alınmıştır. Ülkemizde; Arapça öğretiminde dört temel beceriden biri olan dinleme becerisine gereken önemin verilmediği, bu alanda yapılan araştırmaların bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az olmasından anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Arapça öğretiminde dört temel beceriden biri olan dinleme becerisini temele alarak konuşma ve

yazma becerilerinin de gelişimine katkıda bulunacak etkinlik önerilerine yer vererek öğrencilerin Arapçayı severek öğrenmelerini sağlamaktır. Çalışma kapsamında yapılan araştırmada, Arapça öğretiminin geçmişte medrese odaklı olduğu ve yalnızca dini metinlerin anlaşılması amacıyla yapıldığı görülmüştür.

Devletlerin birbirleri ile olan siyasi ekonomik ve toplumsal ilişkilerinin sürekliliğini sağlayabilmek için yirmiden fazla ülkenin ana dili olarak konuştuğu Arapçayı öğrenme ve öğretme ülkemizin stratejik konumu bakımından da önem arz etmektedir. Günümüzde globalleşen dünyaya ayak uydurabilmek ve dini, sosyal, kültürel manada birçok bağımız bulunan Arap ülkeleri ile ilişkilerimizi güçlendirmek için Arapça öğrenmeye ihtiyacımız bulunmaktadır. Ortaöğretim düzeyinde eğitim sisteminde yapılan sık değişiklikler ve Arapça ders saatlerinin azaltılması Arapça öğretiminde istenen verimi almayı zorlaştıran önemli sebeplerdendir. Bu durumda; öğretmenlerin, zamanı son derece etkin kullanmaları ve kısa sürede hedefe ulaşmayı sağlayacak yöntem ve tekniklerden faydalanmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin birçoğu Arapçanın zor bir dil olduğunu düşünmekte ve Arapça öğrenmede isteksiz davranmaktadır. Bunun için Arapça öğretiminde, öncelikle dili sevdirmeye yönelik etkinlik plânları yaparak öğrenciler için bu dersi cazip hale getirecek yöntem ve teknikleri uygulamaya koymak gerekmektedir. Anadili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde en uygun yol; öğrencilerin severek katılacakları ve kolayca öğrenebilecekleri etkinlik ve yöntemler kullanarak, öğretim sürecinde öğrencilerin olabildiğince hedef dili kullanmalarını sağlamaktır.

Dil; kelimeler, cümleler ve kalıplar halinde öğrenilir. Arapça öğretiminde de kelime ve kalıpların önemi büyük olduğundan öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirecek etkinlikler özenle seçilmelidir çünkü öğrenciler severek yaptıkları şarkı ve oyun gibi etkinlikleri hemen hafızalarına kaydedebilirler. Dil ve müzik insanların sahip olduğu iki önemli yetidir. Her iki alanın temel unsuru sestir. Bu iki sistem ağırlıklı olarak beynin aynı bölgelerinde yer alıp işlenmektedir. Dil beyne hitap ederken müzik hem beyne hem kalbe hitap etmektedir. Müzik; insan beyninde nöral aktiviteyi artırarak duygusal, görsel, işitsel, dilbilimsel ve hatta fiziksel duyumsama ve hareketleri senkronize bir biçimde yönetme yetisine sahiptir. Bir araştırmada; insan beyninin müziği hiçbir zaman pasif olarak dinlemediği, dinleme esnasında beynin bu sözleri deşifre etmeye çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra; eğitimde müziğin kullanılması ile ilgili araştırma sonuçları da müziğin sınıf içinde kullanılmasının keyifli bir ortam sağlayarak, yabancı dil öğretiminde özellikle dil becerilerinin geliştirilmesinde etkin bir rolü olduğuna işaret etmektedir.

Gardner'ın çoklu zekâ kuramına göre her birey öğrenir fakat her bireyin öğrenme şekli farklı olmaktadır. Eğitim ve öğretimde istenilen hedeflere ulaşmak ancak her birey için bu çeşitliliği sağlamakla mümkündür. Tekdüze, klâsik yöntem ve tekniklerden ziyâde öğrencilerin ilgisini çekecek, derse katılımlarını

sağlayacak, dersi sevdirecek ve hedefe kısa sürede ulaşmayı sağlayacak yöntem ve tekniklerin özenle seçilmesi büyük önem taşımaktadır. Müzik de bu hedeflere ulaşmada mutlak surette kullanılması gereken eğitim araçlarından. Öğretim etkinliklerinin planlanmasında sınıf içindeki bireysel farklılıkları dikkate alarak eğitim öğretim ortamları düzenlemenin ve her öğrenciye hitap edecek farklı yöntem ve teknikleri amaca uygun bir şekilde kullanmanın önemi büyüktür.

Müzikal ritmik, zekâ boyutlarından üzerinde en fazla tartışılan zekâ türüdür. Bu zekâ türünü eleştirenler bunun bir zekâ boyutu değil yetenek olduğu görüşünde birleşseler de bu zekâ boyutundaki asıl amaç nota ve müzik bilgisi olan bireylerde değil yalnızca sese duyarlı olan bireylerle çalışarak onların etkinliklerden faydalanmasını sağlamaktır. Müzikal ritmik zekâ insan zekâsının diğer bütün alanlarından önce ortaya çıkan ve kendine ait kural ve düşünce yapıları olan bir zekâ türüdür. Müzik üç temel öğeden oluşan bir dildir. Bunlar; ses perdesi, ritim ve tondur. Üstelik bu dili kullanabilmek için mutlak surette belirgin bir yeteneğe sahip olmak da gerekmemektedir. Müzikal ritmik zekâ türüne yönelik seçilen müzikal bütünler açık ve anlaşılır olmalı, öğrenci seviyesine uygun olmalı ve hedefe yönelik olmalıdır.

Çalışmanın sonunda Arapça öğretiminde kullanılmak üzere müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinlik önerilerine yer verilmiştir. Bu etkinlik önerileri ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler için plânlanmış olsa da her kademedeki öğrenciler için uyarlanarak kullanılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus; seçilen şarkıların öğrenci seviyesine uygun olmasıdır. Araştırmanın sonucunda ulaşılan bulgular şöyle sıralanabilir: Müzik hem yaşamın bir parçası hem de Arapça eğitiminde keyifle birçok beceriyi geliştirme olanağı sağlayan çok yönlü bir eğitim aracıdır. Kolay ulaşılabilir ve ekonomik olması onu eğitim ortamları için cazip bir araç kılmaktadır. Müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinlikler, özellikle yabancı dil becerilerinden dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirme amacıyla çok farklı konularda etkinlik plânlama imkânı sağladığından her kademedeki öğrenciye hitap etmektedir. Müzikal ritmik zekâ türüne yönelik seçilen şarkılar, öğrenciler tarafından bir bütün olarak yani kalıp ifadeler bir bağlam içinde kullanılmış biçimde ezberleneceğinden konuşma becerileri doğal seyre göre daha hızlı gelişecektir. Sonuç olarak; Arapça öğretiminde müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin kullanılması zaten öğrencinin günlük yaşamında iç içe olduğu ve keyif aldığı müzikle, öğrencide istedik davranışların oluşmasında daha etkili olacaktır. Tüm bu bulgulardan yola çıkarak müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin Arapça öğretiminde kullanılmasının eğitim hedeflerine ulaşmada olumlu yönde katkısının olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili Eğitimi, Müzikal Ritmik Zekâ, Arapça, Dinleme Etkinlikleri, Çoklu Zekâ.

GİRİŞ

Ülkemizin Arap ülkeleriyle uzun asırlara dayanan çok derin ilişkileri söz konusudur. Arapça, Türklerin İslam'ı kabulüyle özel ilgi görerek dini, sosyal ve kültürel hayatımızın bir parçası haline gelmiş, karşılıklı etkileşimler sonucu her iki dilin de söz varlığında önemli bir yer edinmiştir. Ülkemizde Arapça öğretimi -Selçuklulardan Osmanlı yönetimine- asırlar boyunca medrese odaklı olup yabancı dil öğreniminden ziyade, Kur'an-ı Kerim'in ve dini metinlerin anlaşılmasına odaklanılmış ve ağırlığı sarf ve nahiv eğitimi oluşturmuştur.¹

Arapçanın Türkler için yabancı bir dil olduğu 1896 yılında Maarif Nezaretine sunulan bir raporda açıkça dile getirilmeye başlanmıştır.² Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadarda Arapça öğretimi çeşitli aşamalardan geçmiştir. Başlangıçta dilbilgisi-çeviri yöntemi ağırlık kazansa da özellikle son zamanlarda Arapça Öğretimi yeni yaklaşım, yöntem ve tekniklerle ele alınmaya başlanmıştır.³

Ortaöğretimde, eğitim sisteminde yapılan sık değişiklikler ve Arapça ders saatlerinin azaltılması Arapça öğretiminde istenen verimi almayı zorlaştıran önemli sebeplerdendir. Bu durumda; öğretmenlerin zamanı son derece etkin kullanmaları ve kısa sürede hedefe ulaşmayı sağlayacak yöntem ve tekniklerden faydalanmaları gerekmektedir. Önerilen onlarca yöntem ve teknikten; konuya, öğrenci sayısına, öğrenci seviyesi ve mekâna göre en uygun olanını seçmek öğretmenin bilgi, beceri ve deneyimlerine kalmaktadır. Arapça öğretiminde sıklıkla yaşanan sorunlardan biri de öğrencilerin azımsanmayacak kadarının Arapçayı zor bir dil olarak görmeleri ve öğrenmede de isteksiz davranmalarıdır. Bunun için; öğretmenlerin, Arapça öğretiminde öncelikle dili sevdirmeye yönelik etkinlik planları yapmaları ve öğrenciler için bu dersi cazip hale getirecek yöntem ve teknikleri uygulamaya koymaları gerekmektedir.

Ülkemizde Arapça öğretiminde dört temel beceriden biri olan dinleme becerisine gereken önemin verilmediği bu alanda yapılan araştırmaların oldukça az olmasından anlaşılmaktadır. Oysa her birey doğduğu andan, hatta birçok araştırmaya göre anne karnından konuşma aşamasına gelene kadar bir kayıt dönemi yaşar. Bir başka ifadeyle; önce dinler, dinlediklerini belleğine kaydederek; ardından taklit ederek konuşmaya başlar. Dinleme, anadili öğrenirken olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de büyük önem arz eder. İlk nahiv medresesi olan Basra Medresesi'nde işitme ve duymaya önem verilmesi, eski çağlardan itibaren dinleme becerisinin dil öğrenmede etkin bir rolü olduğuna işaret etmektedir.⁴

¹ Candemir Doğan, *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri* (Ankara: Ensar Neşriyat, 1989), 7.

² Hüseyin Polat, *Anadili Arapça Olanlara Türkçe Eğitimi* (Ankara: Pegem Akademi, 2016), 16.

³ Hasan Soyupek, *İkinci Meşrutiyetten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi* (Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004), 230-232.

⁴ Marmara Üniversitesi, "Medrese Ekolleri-Nizamiye'den Montessori'ye Eğitim", erişim: 3 Ağustos 2019, <http://www.tohumdergisi.com/2019/02/05/medrese-ekolleri/>

Kelebek'in⁵ Mısır Aynu'ş-Şems ve Kuveyt Üniversiteleri nezdinde Metodoloji ve Öğretim Teknikleri öğretim üyesi Prof. Dr. Mahmud Kâmil en-Nâka ile gerçekleştirdiği söyleşisinde temel becerilerin neler olduğu ve öğretim sırasının nasıl olması gerektiği sorusuna en-Nâka'nın verdiği cevap da bu savı destekler mahiyettedir. En-Nâka Arapça öğretiminde, çocuğun anadilini öğrenmesindeki doğal süreci uygulamanın, öğretimi kolaylaştıracağını ifade ederek dört temel becerinin dinleme ile başladığını belirtmiştir. En-Nâka'ya göre temel beceriler şunlardır:

- a) Dinleme-Anlama (الاستماع)
- b) Okuma (القراءة)
- c) Yazma (الكتابة)
- d) Konuşma (المكالمة)

Bununla birlikte en-Nâka; anadili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde en uygun yöntemin, öğrenciler için severek izleyecekleri ve kolayca öğrenebilecekleri etkinlikler ve ders modelleri kullanmak olduğunu belirterek bu süreçte öğrencilerin olabildiğince anadillerini konuşmaktan kaçınmaları gerektiğini ifade etmiştir.⁶

1. EĞİTİMDE MÜZİK

Dil ve müzik, insanların sahip olduğu iki önemli yetidir. Her iki alanın temel unsuru sestir. Dil ve müzik arasındaki birlikteliğin en üst düzeyde olduğu dönem erken çocukluk dönemidir. Bu iki sistem ağırlıklı olarak beynin aynı bölgelerinde yer alıp işlenmektedir.

Dil ve müzik arasındaki benzerlikler yüzyıllar öncesinden düşünürlerin ilgisini çekmiş hatta XVIII. yüzyıl düşünürlerinden Rousseau; konuşma ve şarkının aynı kaynaktan geldiğini, dil netleşip somutlaştıkça ezginin gerileyerek konuşmadan ayrıldığı görüşünü ortaya atmıştır. Darwin ise Rousseau'dan yaklaşık yüzyıl kadar sonra müziğin dilden önce var olduğunu, konuşmanın ise meydan okuma ve kur yapma sesleriyle ortaya çıktığını iddia etmiştir.

Dil ve müzik insan hayatının ayrılmaz parçalarıdır. Her ikisi de ifade ve anlatımı kolaylaştırarak yaşamın devam etmesinde ağırlıklı paya sahipse de müziğin evrensel bir dil olma özelliği onun etki gücünü öne çıkarmaktadır. Dil beyne hitap eder, müzikse hem beyne hem kalbe hitap eder; duyguları harekete geçirebilme gücüne sahip olduğu gibi dünya üzerindeki milyarlarca insanı etkileyebilme gücüne sahiptir. Müziğin birçok alanda olduğu gibi eğitimde de kullanılması yeni bir keşif değil elbette. Yalnızca ülkemizde; okullarda özellikle ortaöğretim düzeyinde, müzik, eğitimcilerin biraz daha mesafeli yaklaştığı bir eğitim aracı. Oysaki; melodi eşliğinde öğrenilen şarkı sözleri dilsel bütünlere nazaran

⁵ Mustafa Kelebek, "Öğretim Yöntemleri ve Arapça Öğretim Teknikleri Üzerine Prof. Dr. Mahmud Kâmil en-Nâka ile Bir Söyleşi", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3 (Aralık 1999): 385-400.

⁶ Kelebek, "Öğretim Yöntemleri ve Arapça Öğretim Teknikleri Üzerine Prof. Dr. Mahmud Kâmil en-Nâka ile Bir Söyleşi", 385-400.

daha kolay hafızaya kaydedilebilir.⁷ İnsan beynindeki nöral aktiviteyi artıran müzik; duygusal, görsel, işitsel, dil bilimsel hatta fiziksel duyumsama ve hareketleri senkronize bir biçimde yönetme yetisine sahiptir. Müzik eğitimi almaya başlayan çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda, beynin davranış, planlama ve organizasyon gibi becerilerden sorumlu bölümünde, önceki görüntülerde olmayan, 15 aylık eğitimden sonraki görüntülerde ortaya çıkan olağanüstü bir değişimin sağlandığı gözlenmiştir. Kariyerini müziğin beyin üzerindeki etkilerini araştırmaya adanmış dünyaca ünlü nörolog Oliver Sacks da müziğin hiçbir zaman pasif olarak dinlenmediği, müzik dinleme esnasında bilinçaltında beynin bu sesleri deşifre etmeye çalıştığı sonucuna varmıştır.⁸ Eğitimde müziğin kullanılmasıyla ilgili olarak alanda yapılan çalışmalardan ilki Koç'un "Arapça Öğretiminde Müziğin Rolü ve Ders Materyali Olarak Şarkı Kullanımı" başlıklı araştırmasıdır.⁹ Bu araştırma; yabancı dil öğretiminde şarkıların kullanılmasını desteklemekte ve şarkıların; dinlediğini anlama, hedef dildeki sesleri ayırt etme, telaffuzu iyileştirme, konuşma becerisi, kelime bilgisini artırma ve örtük sözdizimi gibi kazanımlara katkı sağlayacağını belirtmektedir. Alan dışında yapılan çalışmalardan biri olan Ataseven'in "Değişen Sınıf İçi Öğretim Ortamları ve Şarkıların Yabancı Dil Öğretiminde Araç Olarak Kullanılması" konulu çalışmasında; şarkılar, sınıf içine mutlaka girmesi gereken otantik doküman çeşitlerinden biri olarak sayılmış ve şarkıların sınıf içinde kullanılmasının hem öğrenen hem de öğretene için keyifli bir ortam oluşturduğu belirtilmiştir.¹⁰ Zengin ve Kurbanov "Yabancı Dil Öğretimi ve Müzik" konulu çalışmalarını, bütünlüklü öğretim ve öğrenme ile ilişkilendirerek müziğin yalnızca bir eğlence aracı olmadığını ve Yunanca "iskolis" kelimesinden gelen "okul"un anlamının tartışma ve eğlence olduğunu dolayısıyla eğlencenin eğitimin doğasında var olduğunu ifade etmişlerdir.¹¹ Semerci de araştırmasında, yabancı dil öğretiminde özellikle dil becerilerinin geliştirilmesinde şarkıların son derece önemli bir role sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.¹²

Gardner'ın çoklu zekâ kuramına göre her birey öğrenir fakat her bireyin öğrenme şekli farklı olabilir. Bunun için eğitim ve öğretimde bu çeşitliliği sağlamak açısından tekdüze, klasik yöntem ve tekniklerden ziyade öğrencilerin ilgisini çekecek, derse katılımlarını sağlayacak, dersi sevdirecek ve hedefe kısa sürede ulaşmayı sağlayacak yöntem ve tekniklerin özenle seçilmesi gerekir. Müzik de bu hedeflere ulaşmada mutlaka kullanılmalıdır. Dil; kelimeler, cümleler ve kalıplar halinde öğrenilir.

⁷ Özay Önal, "Ses, Dil ve Müzik". *Dil Dergisi* 155 (Ocak Şubat Mart 2012): 7.

⁸ Tuna Emren, "Beyninizi nasıl hack'lersiniz-müziği kullanın", *Popüler Science* 56 (Aralık 2016): 58.

⁹ Celâl Turgut Koç, "Arapça Öğretiminde Müziğin Rolü ve Ders Materyali Olarak Şarkı Kullanımı", *Turkish Studies* 13/20 (Summer 2018): 561-573.

¹⁰ Füsün Ataseven, "Değişen Sınıf İçi Öğretim Ortamları ve Şarkıların Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3 (1988): 189-198.

¹¹ Buğra Zengin & Babek Kurbanov, "Yabancı Dil Öğretimi ve Müzik: Bütünlüklü Öğretim ve Öğrenme", *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 8 (2003): 187-209.

¹² Çetin Semerci, "Şarkıların Yabancı Dil Becerilerini Geliştirmedeki Etkiliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 1/4 (2012): 126-133.

Arapça öğretiminde de kelime ve kalıpların önemi büyük olduğundan, öğrencilerin kelime dağarcıklarını geliştirecek etkinlikler özenle seçilmelidir. Çünkü öğrenciler severek yaptıkları şarkı ve oyun gibi etkinlikleri hemen hafızalarına kaydederler.¹³ Arapça öğretiminde müzikal-ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin kullanılması dili hızlı ve akıcı bir şekilde kullanmayı sağlayarak, dili öğrenme sürecini hızlandıracaktır.

2. MÜZİKAL RİTMİK ZEKÂ

Müzikal ritmik zekâ Gardner'ın oluşturduğu zekâ boyutlarından üzerinde en fazla tartışılan zekâ türüdür. Bu zekâ türünü eleştirenler bunun bir zekâ boyutu değil, bir yetenek olduğu görüşünü savunmaktadır. Gardner ise bu eleştirilere karşı kuram ve zekâ boyutu olarak bir ayırım yapmadığını; amacının bireysel farklılıklar ve bu farklılıkların değerini ortaya koymak olduğunu belirtmiştir. Bu zekâ boyutunda amaç nota ve müzik bilgisi olan bireylerle değil, yalnızca sese duyarlı olan bireylerle çalışarak onların etkinliklerden faydalanmasını sağlamaktır. Elbette müzikal-ritmik zekâyâ sahip insanlar, müzikle ilgili beste yapma, çalgı aleti çalma vb. işleri yapabilirler. Fakat Gardner'ın bu zekâ türünü ortaya çıkarmasındaki asıl amaç; farklı disiplinlerin öğretiminde bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerle eğitim-öğretim ortamını çeşitlendirmektir. Bu tür etkinlikler yalnızca sınıf ortamını keyifli bir hale getirmekle kalmaz; aynı zamanda öğretmenin işini kolaylaştırarak bilginin bireyin hafızasında uzun süre yer etmesini sağlar.¹⁴

Müzikal ritmik zekâ insan zekâsının diğer bütün alanlarından önce ortaya çıkmaktadır. Kendine ait kural ve düşünce yapıları olan bir zekâ türüdür. Bu özelliği onun diğer zekâ türlerinden bağımsız olmasını sağlar. Müzik, aslında üç temel öğeden oluşan bir dildir; ses perdesi/uzunluğu, ritim ve ton. Üstelik bu dili kullanabilmek için mutlak surette belirgin bir yeteneğe sahip olmak gerekmemektedir. Gardner'a göre her normal insan düzenli olarak müzikle bir arada olduğunda yukarıda belirtilen üç öğeyi kullanarak müziksel etkinliklerde başarılı olabilir.¹⁵

2.1. MÜZİKAL RİTMİK ZEKÂYA YÖNELİK SEÇİLEN MÜZİKAL BÜTÜNLERİN ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Açık ve Anlaşılır Olma

Seçilen müzikal bütünler yeterince açık ve anlaşılır olmalıdır. Hedef dili öğrenmeyi kolaylaştırmak için en fazla ihtiyaç duyulan ve üzerinde titizlikle durulması gereken aşama budur. Etkinliklerde kullanılmak üzere seçilen müzikal bütünler sözsüz de olabilir fakat sözlü yani şarkı formatında ise kelimelerin anlaşılır olmasına özen gösterilmelidir.

¹³ Oğuz Cesur, *Pansiyonlu İlköğretim Okulu Öğrencileri Üzerinde Kelime Serveti Araştırması* (Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005), 56-60.

¹⁴ Özcan Demirel v. dğr., *Eğitimde Çoklu Zekâ Kuram ve Uygulama* (Ankara: Pegem A Yayınları, 2006), 101.

¹⁵ Demirel v. dğr., *Eğitimde Çoklu Zekâ Kuram ve Uygulama*, 33.

2.1.2. Öğrenci Seviyesine Uygunluk

Seçilen müzikal bütünler öğrenci seviyesinin altında ya da üstünde olmalıdır. Şarkı formatında ise öğrencilerin önceden öğrenmiş oldukları kelimeleri ihtiva etmekle birlikte öğrencinin bilmediği kelimeleri de içermesi daha faydalı olacaktır. Böylece anlamını bilmediği kelimeleri akıl yürütme yoluyla öğrenerek kelime hazinesini genişletme fırsatı bulacaktır. Fakat öğrenci seviyesinin üzerinde seçilen şarkılar, fayda sağlamaktan ziyade öğrencinin paniğe kapılmasına ve hiçbir şey bilmiyorum hissiyle Arapçadan soğumasına sebep olabilir.

2.1.3. Hedefe Yönelik Olma

Seçilen müzikal bütünlerin belirli bir hedefe yönelik olması gerekir. Özellikle şarkı sözlerinin fasih olmasına dikkat edilmelidir. Müfredatta olmayan ya da öğrencinin günlük hayatta işine yaramayacak kelime ve kalıplar içeren şarkılar yalnızca melodisi kulağa hoş geldiği için sınıf içinde kullanılmamalıdır. Sınıf içinde kullanılmak üzere seçilen tüm şarkılar günlük hayatta sıklıkla kullanılan kelime ve kalıpları içermeli ve hedefe ulaşmada kolaylık sağlaması açısından takip edilen ders kitabının ünite ve konularıyla uyum içinde olmalıdır.

2.2. ARAPÇA ÖĞRETİMİNDE MÜZİKAL RİTMİK ZEKÂ TÜRÜNE YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ

Arapça öğretiminde müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerle öğrencide geliştirilmek istenen davranışlar şunlardır:

- Dinlediği şarkıyı söyleme/yazma;
- Dinlediği şarkıda geçen yeni kelimelerin anlamını tahmin etme/sezme;
- Dinlediği şarkıda geçen fiillerin ve cümlelerin yapısını söyleme/yazma;
- Dinlediği şarkıyla ilgili sorulara nerede, nasıl, ne zaman vb. cevap verme;
- Farklı tonlama ve vurguların anlama etkisini kavrama.¹⁶

Arapça öğretiminde müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinlik önerileri hazırlama aşamasında, ‘Ali el-Hûlî¹⁷, Akçay¹⁸ ve Demirel’in¹⁹ eserlerinden esinlenilmiş, öneriler bu eserlerdeki bazı ifadeler yapılandırılarak oluşturulmuştur. Etkinlik önerilerinden sonra beste yapma etkinliği dışındaki etkinliklere birer örnek verilmiştir ancak unutulmamalıdır ki buradaki örneklerden yola çıkarak sayısız etkinlik planlanabilir.

2.2.1. Harf Tamamlama

Harf tamamlama etkinliğinin daha çok başlangıç düzeyinde kullanılması önerilir. Arapça harfleri öğrendikten sonra, öğrenciler bazı sesleri birbirine ka-

¹⁶ Özcan Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 3 (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1999), 122.

¹⁷ Muhammed ‘Ali el-Hûlî, *Arapça Öğretim Metotları*, trc. Cihaner Akçay (Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2000), 103-118.

¹⁸ Cihaner Akçay, “Arapçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sınav Hazırlama ve Değerlendirme”, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21/3 (2001): 1-18.

¹⁹ Demirel, *Yabancı Dil Öğretimi*, 122.

riştirmektedir. Bunun için öğrencilerin en fazla karıştırdıkları sesleri içeren oldukça kısa şarkılar seçilmeli veya şarkıların belli bir kısmı kesilerek kullanılmalıdır. Bu etkinlik için uzun bir şarkı kullanmak yalnızca zaman israfına yol açmakla kalmayıp öğrencilerin dikkatinin gereksiz yere dağılmasına sebep olacaktır.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi ve yazma becerisi.

Örnek: Tavşanım (aşağıdaki şarkıyı tamamlayan harfler sırasıyla verilmiştir. Uygulamada harfler karışık olarak verilmelidir).

(ض) (ع) (ص) (ق) (ت) (هـ)
 أُزُونِي
 أَأَزُونِي لُونُهُ أُنِي... بِجِيل
 أَأَزُونِي أَل...بُ مَعَهُ كَلْ...بَا
 أَأَزُونِي ي...فُظْ يَفُظْ لَا ي...عَ
 أَأَزُونِي وَأَنَا مَع... كِي أَلْعَب²⁰

Tavşanım

Tavşanım rengi beyaz ve güzel

Tavşanım her sabah onunla oynarım

Tavşanım zıplar zıplar yorulmaz

Tavşanım oynamak için onunlayım

2.2.2. Boşluk Doldurma

Bu etkinlik her düzey için uygun hale getirilmek kaydıyla kullanılabilir. Etkinlik için seçilen şarkı sınıfta iki kez dinletilir. Ardından şarkı sözlerinin bazıları eksik bırakılarak hazırlanan kâğıt öğrencilere dağıtılır. Tüm öğrenciler kâğıtları aldıktan sonra şarkı iki kez daha dinletilir ve öğrencilerden kâğıtta boş bırakılan yerleri dinledikleri şarkıya göre doldurmaları istenir.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi ve yazma becerisi.

Örnek: Okulum (uygulamada altı çizili kelimelerin yerini boş bırakınız).

مَدْرَسَتِي
 مَدْرَسَتِي حَدِيثِي وَبَابِهَا الْكِتَابُ
 أَقْرَأُ فِيهِ قِصَصًا أَدْرُسُ الْحِسَابُ
 فِي كُلِّ صَبَاحٍ نُدْهَبُ
 مَعَ الرَّفَاقِ نُلْعَبُ
 نُدْرُسُ فِي صُفُوفِنَا
 وَفِي الْمَسَاءِ نَكْتُبُ²¹

²⁰ Tavşanım şarkısı, *Çocuk Şarkılarıyla Arapça*, Arapça Eğitim Serisi 8 (İstanbul: Akdem Yayınları, ts.), 66.

²¹ "نشيد مدرستي حديقتي صف أول الفصل الأول", erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=FtPL5u-BieU>, 00:00-03:25.

Okulum

Okulum bahçemdir, kapısı kitap
 Onda hikâyeler okurum, matematik çalışırım
 Her sabah gideriz
 Arkadaşlarla oynarız
 Sınıflarımızda çalışırız
 Akşamları yazarız

2.2.3. Sesleri Ayırt Etme

Bu etkinlik daha çok başlangıç ve orta düzey için önerilir. Şarkı sözleri öğretmen tarafından iki kez okunur. Öğrenciler önce toplu halde, ardından grup halinde ve son olarak bireysel tekrar ettikten sonra şarkı melodisiyle dinletilir. Öğrenciler şarkıyı ilkinde sessiz dinler, ikincisinde mırıldanarak katılır, üçüncüsünde ise eşlik ederek söylerler.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi ve konuşma becerisi (telaffuz öğretimi). Örnek: Biz Aileyiz

نَحْنُ الْعَائِلَةُ

أخي أخي أحبُّ أخي	أبي أبي أحبُّ أبي
أختي أختي أحبُّ أختي	أبي أبي أحبُّ أبي
أبي وأبي وأنا أخي أختي	أبي وأبي وأنا
نَحْنُ الْعَائِلَةُ ²²	نَحْنُ الْعَائِلَةُ

Biz Aileyiz

Annem annem annemi severim	Abim abim abimi severim
Babam babam babamı severim	Ablam ablam ablamı severim
Annem, babam ve ben	Annem, babam ve ben, abim, ablam
Biz aileyiz	Biz aileyiz

2.2.4. Kelime Düzenleme

Bu etkinlik her düzeye uygun hale getirilebilir. Seçilen şarkı sınıfta iki kez dinletilir. Şarkıya toplu halde iki kez eşlik edildikten sonra, şarkıda geçen cümlelerin kelimelerinin sırasız halde yazılı olduğu kâğıtlar öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden sözlü/yazılı olarak kâğıtta anlamsız olarak sıralanmış kelimeleri, anlamlı birer cümle/ifade haline getirmeleri istenir.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi, konuşma becerisi ve yazma becerisi.

Örnek: Bana Cevap Verin

رُدُّوا عَلَيَّ

إِنِّي مَشْغُولَةٌ أَطْبِخُ الْقَوْلَةَ	أنا مُودِدٌ
انْتَظِرْنِي نِصْفَ سَاعَةٍ	لا أَحَدَ يَهْتَمُّ بِي الْيَوْمَ

²² Elif Arapça Çeviriler, “Yeni başlayanlar için Basit Arapça Çocuk Şarkısı Aile Efradı (Biz Aileyiz)”, erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=1Y3-LYns120>, 00:00-01:46.

بَعْدَهَا سَأَكُلُ جَمَاعَةً	لا أدري لِمَاذَا؟
لا لا لا إلى المَطْبِخِ	أزجومُ رُدُّوا عَلَيَّ
لِأَنَّ الأَرْضَ مَبْلُوءَةٌ	مَامَا هَيَّا أَطْعِمِينِي
..... ²³	إِنِّي جَائِعٌ غَدِييَ

Bana Cevap Verin

Ben Mudo	Meşgulüm, yemek pişiriyorum
Bugün kimse benimle ilgilenmiyor	Beni yarım saat bekle
Neden bilmiyorum	Sonra birlikte yeriz
Lütfen bana cevap verin	Yo, yo, yo mutfağa girme
Anne haydi yedir beni	Çünkü yerler ıslak
Açım doyur beni	.....

2.2.5. Eş Zıt Anlam Bulma

Bu etkinlikte kelime bilgisi önemli olduğundan, orta ve ileri düzey için kullanılması önerilir. Etkinlik için seçilen şarkıda kelime çeşitliliğinin bulunması önem arz etmektedir. Şarkı sınıf içinde üç kez dinletildikten sonra farklı iki yöntem izlenebilir. Birinci yöntemde öğretmen şarkı sözlerinin tam olarak bulunduğu kâğıdı öğrencilere dağıtarak, eş/zıt anlamının bulunacağı kelimeleri öğrencinin bulmasını ve kâğıdın alt kısmına önceden hazırlanmış boşluğa karşılıklı olarak yazmasını ister. İkinci yöntemde ise öğretmen şarkı sözlerinde yer alan eş/zıt anlamını istediği kelimeleri işaretleyerek ya da kelimenin yanına boşluk koyarak kendisi belirler. Öğrencilerden kelimelerin yanındaki boşluğa ayrılan kısma eş/zıt anlam yazmalarını ister. Şarkı dinletildikten sonraki aşama oyun/yarışma şeklinde de planlanabilir. Öğrenciler gruplara ayrılarak kelimelerin eş/zıt anlamını yazarlar. Gruplar halinde kelimelerin eş/zıt anlamını bulmada, kelime bilgisi zayıf olan öğrenciler hem etkinlik esnasında kaygı hissetmezler hem de iş birliği yöntemi ile akranlarından yeni kelimeler öğrenirler. Grupla çalışmada; grupları heterojen bir şekilde yani başarılı öğrenciler bir gruba, başarısız öğrenciler başka bir gruba olmayacak şekilde oluşturmaya özen gösterilmelidir. Aksi takdirde etkinlik; kelime bilgisi yetersiz olan öğrenciler için işe yaramaz ve sıkıcı hale gelecektir.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi, yazma becerisi (kelime bilgisi).

Örnek: Yaz Treni (uygulamada noktalı yerlere kelimelerin eş ya da zıt anlamları yazılacaktır).

.....	قطار الصَّيْفِ /
.....	تَعَاوَا /
.....	نَمْشِي /
.....	واحدًا خَلْفَ /
.....	يا صِغَارًا /
.....	الأخر

²³ Kids Kids, “مودا مودي ردوا علي”, erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=j8q78Lxmwjw>, 00:00-04:33.

مِثْلَ عَرَبِيَّةِ الْقَطَارِ

هَيَّا هَيَّا نَلْعَبُ / ..... هَيَّا نَبْدَأُ / ..... الْمَشْوَارِ²⁴*Yaz Treni**Gelin yürüyelim çocuklar**Birbiri ardına**Tren aracı gibi**Hadi hadi oynayalım**Hadi gezintiye başlayalım***2.2.6. Soru Cevap Oluşturma**

Bu etkinlik için seçilen şarkının içinde mutlaka kim, ne, nerede, ne zaman, kiminle vb. sorulardan en az üçünün cevabı bulunmalıdır. Etkinlik için seçilen şarkı sınıfta üç kez dinletilir. Daha sonra şarkı sözlerinin bulunduğu kâğıtlar öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden şarkının içinde cevapları bulunan sorular oluşturmaları istenir. Aynı etkinlikte şu yol da izlenebilir: Şarkı dinletildikten sonra şarkıdan bağımsız soru cevap alıştırmaları yapılır. Dersin sonuna doğru, şarkı bir kez daha dinletilerek şarkı sözlerinin yazılı olduğu kâğıt öğrencilere dağıtılır ve ev ödevi olarak şarkının içinden en az üç soru cevap oluşturmaları istenir.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi ve yazma becerisi (dil-bilgisi kuralları).

Örnek: Selma ve Çiçek

سَأَلِي وَالرَّهْرَةَ

ذَاتَ نَهَارٍ كَانَتْ سَأَلِي تَلْعَبُ فِي وَسْطِ الْأَشْجَارِ

فَرَأَتْ زَهْرَةَ لَيْسَتْ كَجَمِيعِ الْأَزْهَارِ

جَلَسَتْ سَأَلِي تَتَأَمَّلُهَا يَا لِلرُّوعَةِ مَا أَجْمَلُهَا

حَتَّى غَابَتْ شَمْسُ الدُّنْيَا وَمَصَّتْ سَأَلِي نَحْوَ الدَّارِ²⁵*Selma ve Çiçek**Selma bir gün ağaçların arasında oynuyordu.**Diğer çiçekler gibi olmayan bir çiçek gördü.**Selma onu incelemek için oturdu, bu ne çekicilik ne kadar güzel!**Ta ki güneş batana kadar ve Selma eve doğru ilerledi.***2.2.7. Benzer Şarkı Sözü Yazma**

Bu etkinlik orta ve ileri düzeydeki öğrenciler için önerilir. Öğrencilerin hayal gücünün ve kelime hazinelerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir etkinliktir. Önemli olan; öğrencilerin, üzerinde kolaylıkla düzenleme ve geçiş yapabilecekleri şarkılar seçmektir.

²⁴ Ali Yılmaz, “Arapça Çocuk Şarkıları Şenliği, Yaz Treni”, erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=slH7yw0SOBg>, 00:00-02:18. Bağlantı videosu yok

²⁵ Arapça Deposu, “Arapça Çocuk Şarkıları, Selma ve Çiçek”, erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=SJ47KN1HOMg>, 00:00-02:12.

Şarkı dinletilmeden önce şarkı sözlerinin tamamının bulunduğu kâğıtlar sağ yarıyı boş bırakılarak öğrencilere dağıtılır. Şarkı sözlerinin içindeki yeni kelime/kalıpların anlamları verilerek sözlerin anlaşılması sağlandıktan sonra şarkı iki kez dinletilir. Şarkı dinletildikten hemen sonra öğrencilerden şarkının yanına benzer sözler yazmaları istenir. Bunun için öğrencilere yeteri kadar süre tanınmalıdır. Süre dolduktan sonra her öğrenci kendi yazdığı sözleri dersin başında dinlediği melodiye uyarlayarak söyler. Öğrencilerin cesaretini kırmamak için olumsuz dönütlerden kaçınmalı ve asıl hedefin etkinlikten keyif alarak öğrenmeyi gerçekleştirme olduğu asla unutulmamalıdır. Öğretmen; şarkıyı, öğrencilerin hedeflenen kazanımları edinmeleri için belli sınırlar dahilinde kalabilecek konulardan seçmeye özen göstermelidir. Örneğin ‘anne’ ile ilgili bir şarkı aile bireyleriyle sınırlandırılır.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi ve yazma becerisi (dilbilgisi kuralları).

Örnek: Annem

أُمِّي
أُمِّي رَيْبَةٌ بَيْتٌ، أُمِّي مَا أَحْلَاهَا
كَيْفَ الْبَيْتِ يَكُونُ، لَا أَعْرِفُ لَوْ لَهَا
أَنْسَى حَتَّى نَفْسِي، لَكِنْ لَا أَنْسَاهَا
وَكَمَا هِيَ تَرْعَانَا، وَاللَّهِ سَرَّعَاهَا²⁶

Annem

Annem ev hanımı, annem ne tatlıdır

Evin hali ne olur bilmem, o olmasa

Kendimi bile unuturum, fakat onu unutmam

Onun bizzi gözettiği gibi biz de onu gözeteceğiz

2.2.8. Dönüştürme

Bu etkinliği kendi içinde çok fazla çeşitlendirmek mümkündür. Öğretmenin hayal gücüyle her düzeyde ve her konuda kullanıma elverişli bir etkinliktir.

Bu etkinlik için uygun konuların bazıları:

- Olumlu cümleyi olumsuz cümleye çevirme
- İsim cümlesini fiil cümlesine çevirme
- Fâili değiştirme
- Mevsufu değiştirme
- Zamiri değiştirme
- Mazi fiili muzâri fiile çevirme vb. dir.

Etkinlik için, yukarıdaki konulardan biriyle alıştırma yapmaya uygun bir şarkı seçilir. Şarkı sözlerinin tamamının yazılı olduğu kâğıt öğrencilere dağıtılır. Şarkı sözlerinin içindeki yeni kelime/kalıpların anlamları tahtaya yazılır. Şarkı üç kez dinletilir.

²⁶ Elif Arapça Çeviriler, Arapça Çocuk Şarkısı, “Annem” (أُمِّي), erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=thHt47uKzl0>, 00:00-01:24.

Ardından; öğretmenin önceden belirlediği, yalnızca bir konuya yönelik, şarkıdan bağımsız alıştırmalar yapılır. Daha sonra; öğrencilerden, yapılan alıştırmalara şarkı sözü üzerinde devam etmeleri istenir. Bunun için öğrencilere belirli bir süre tanınmalıdır. Verilen süre dolduğunda öğrencilerden alıştırmayı sözlü olarak yapmaları istenir. Dersin sonunda şarkı iki kez daha dinletilir ve öğrencilerin ders içinde sözlü olarak yaptıkları alıştırmaları, evde yazılı olarak çalışmalarını istenir.

Geliştirilmesi hedeflenen beceri: Dinleme becerisi, yazma becerisi (dilbilgisi kuralları) ve konuşma becerisi.

Örnek: Üzgünüm (munfasıl ve muttasıl zamirleri değiştirme)

أنا آسف

إِنْ كُنْتُ فِي الْمَلْعَبِ تَجْرِي

وَجَاءَهُ دُونَ أَنْ تَدْرِي

أَوْقَعْتُ صَدِيقَكَ أَرْضًا

أَمْسِكَ يَدَهُ وَقُلْ عَفْوًا²⁷

Üzgünüm

Oyun alanında koşarken

Bilmeden birdenbire

Arkadaşımı yere düşürürsen

Elini tut ve “afedersin” de

2.2.9. Beste Yapma

Bu etkinlikte öğrencilerin ezberlemesi gereken kelime grupları kullanılabilir. Öğrenci bu etkinliği evde hazırlanarak gelmelidir. Dersten bir gün önce öğrencinin ezberlemesi istenen kelime gruplarından seçim yapılmalı ve bu kelimelerin sayısı 10-15 kelime ile sınırlı tutulmalıdır. Öğrencilerden, bu kelimeleri kullanarak bir beste yapmaları yani kendi şarkılarını oluşturmaları istenir. Bestelerin önceden elektronik ortamda toplanıp, sınıfta sıra ile dinlenilmesi, sınıf içinde olası karmaşanın önüne geçecektir.

Bu etkinlikte öğrenci, hem evde kendi bestesini oluşturmak için zaman ayırdığı hem de sınıfta arkadaşlarının bestelerini dinlemek suretiyle aynı kelimelere maruz kaldığından kelimeleri hafızasında daha kolay tutacaktır. Etkinlik süresince öğrencilerin ilgi ve heveslerini kırmamak ve onları bu tür etkinliklere cesaretlendirmek için hiçbir şekilde olumsuz dönüt verilmemelidir. Son olarak; tüm bu iyi bestelerin içinden ‘en iyi’ seçilerek toplu halde seslendirilir.

Beste yapma etkinliği için uygun olabilecek bazı kelime grupları; renkler, sayılar, saatler, haftanın günleri, mevsimler, bazı sıfatlar vb. olabilir. Önemli olan bu kelimelerin arasında farklı herhangi bir kelime kullanmamaktır; haftanın günleri bestesi isteniyorsa yalnızca haftanın günleri kullanılmalıdır.

²⁷ Ali Yılmaz, “Arapça Çocuk Şarkıları Şenliği, Üzgünüm”, erişim: 03 Ağustos 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=193EwfswfEk>, 00:00-02:12. Video yok

SONUÇ

Müziğin, insan hayatında önemli bir yeri olduğu için Arapça eğitiminde keyifle birçok beceriyi geliştirme olanağı sağlar. Çok yönlü, kolay ulaşılabilir ve ekonomik bir eğitim aracı olduğundan sınıf içi etkinliklerde tercih edilebilir. Arapça öğretiminde müzikal ritmik zekâ türüne yönelik şarkıların kullanılması, Gardner'in çoklu zekâ kuramı ile de bağdaşmaktadır. Müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerle, yabancı dil becerilerinden başta dinleme becerisi olmak üzere konuşma ve yazma becerilerini geliştirme amacıyla çok farklı konularda etkinlik plânlanabilir. Şarkılar; Arapça öğretiminde her seviyeye uyarlanarak kullanımı imkânı veren bir özelliğe sahiptir. Bu özelliğinden dolayı da öğretmenlerin şarkıları sınıf içi etkinliklerde kullanmaları önerilmektedir. Öğrenciler, müzikal ritmik zekâ türüne yönelik seçilen şarkılarda geçen kalıp ve ifadeleri bir bağlam içinde ezberler; bu da onların konuşma becerilerinin gelişimine hız kazandıracaktır. Sonuç olarak; Arapça öğretiminde müzikal ritmik zekâ türüne yönelik etkinliklerin kullanılması; öğrencilerin çok sevdiği ve günlük yaşamlarında sık sık dinledikleri müzikle, öğrencilerde istedik davranışların oluşmasında daha etkili olacaktır. Bununla birlikte; sınıf içindeki bireysel farklılıkları dikkate alarak eğitim öğretim ortamlarını düzenlemeye ve her öğrenciye hitap edecek farklı yöntem ve teknikleri amaca uygun bir şekilde kullanmaya özen gösterilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akçay, Cihaner. "Arapçanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sınav Hazırlama ve Değerlendirme". *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21/3 (2001): 1-18.
- 'Ali el-Hûlî, Muhammed A. *Arapça Öğretim Metotları*. Trc. Cihaner Akçay. Ankara: Bizim Büro Basımevi, 1982.
- Arapça Deposu. "Arapça Çocuk Şarkıları, Selma ve Çiçek". Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=SJ47KN1H0mg>
- Ataseven, Füsün. "Değişen Sınıf İçi Ortamları ve Şarkıların Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılması". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3 (1988): 189-198.
- Cesur, Oğuz. Pansiyonlu İlköğretim Okulu Öğrencileri Üzerinde Kelime Serveti Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.
- Demirel, Özcan. *Yabancı Dil Öğretimi*. 3. Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1999.
- Demirel, Özcan - Başbay, Alper - Erdem, Eda. *Eğitimde Çoklu Zekâ-Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2006.
- Doğan, Candemir. *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*. Ankara: Ensar Neşriyat, 1989.
- Elif Arapça Çeviriler. Arapça Çocuk Şarkısı. "Annem" (أُمِّي). Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=thHt47uKzl0>

- Elif Arapça Çeviriler. “Yeni başlayanlar için Basit Arapça Çocuk Şarkısı Aile Ef-radı (Biz Aileyiz)”. Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=1Y3-LYns120>
- Emren, Tuna. “Beyninizi Nasıl Hack’lersiniz Müziği Kullanın”. *Populer Science* 56 (Aralık 2016): 48-58.
- Kelebek, Mustafa. “Öğretim Yöntemleri ve Arapça Öğretim Teknikleri Üzerine Prof. Dr. Mahmud Kâmil en-Nâka ile Bir Söyleşi”. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/1 (Aralık 1999): 385-400. Kids Kids. “مودا مودي ردوا علي”. Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=j8q-78Lxmwjw>
- “معلم الإبداع والتَّمييز. نشيد مدرستي حديقتي صف أول الفصل الأول”. Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.you-tube.com/watch?v=FtPL5u-BieU>
- Koç, Celâl Turgut. “Arapça Öğretiminde Müziğin Rolü ve Ders Materyali Olarak Şarkı Kullanımı”. *Turkish Studies* 13/20 (Summer 2018): 561-573.
- Marmara Üniversitesi. “Medrese Ekolleri - Nizamiye’den Montessori’ye Eğitim”. Erişim: 02 Ağustos 2019. <http://www.tohumdergisi.com/20-19/02/05/medrese-ekolleri/>
- Önal, Özay. “Ses, Dil ve Müzik”. *Dil Dergisi* 155 (Ocak Şubat Mart 2012): 7-23.
- Polat, Hüseyin. *Anadili Arapça Olanlara Türkçe Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi, 2016.
- Soyupek, Hasan. İkinci Meşrutiyetten Günümüze Türkiye’de Arapça Öğretimi. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- Semerci, Çetin. “Şarkıların Yabancı Dil Becerilerini Geliştirmedeki Etkililiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 1/4 (2012): 126-133.
- Tavşanım Şarkısı. Çocuk Şarkılarıyla Arapça. Arapça Eğitim Serisi 8. İstanbul: Akdem Yayınlar, ts.
- Yılmaz, Ali. “Arapça Çocuk Şarkıları Şenliği, Üzgünüm”. Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtu-be.com/watch?v=193EwfwfEk>
- Yılmaz, Ali. “Arapça Çocuk Şarkıları Şenliği, Yaz Treni”. Erişim: 03 Ağustos 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=slH7yw0SObg>
- Zengin, Buğra & Kurbanov, Babek. “Yabancı Dil Eğitimi ve Müzik: Bütünlüklü Öğretim ve Öğrenme”. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 8 (2003): 187-209.

